

BAJAI FÜGGETLEN ÚJSÁG

POLITIKAI LAP.

Megjelenik hétfő és csütörtök kivételével minden nap.

A bajai függetlenségi és 48-as párt hivatalos közlönye.

Szerkesztőség: Bende Imre-utca 3 szám.	Társzerkesztő: Wagner Antal	Laptulajd. és fel. szerkesztő: Dr. Valentin Emil	Főmunkatárs: Dr. Nyiraty János	Előfizetési árak: Égész évre 10 kor. Vidékre 16 kor. Egyes szám ára 4 fillér.
---	--------------------------------	---	-----------------------------------	--

A házbéradó körzetek.

Dr. Rajk Aladár beszéde.

Baja, 1909. február 27.

Amióta nyilvánosság elé került az adóreform, a legtöbbet és legélénkebben foglalkoztatta a vidéki városokat a házbéradó és a házosztályadóban beállandó változás. Nevezetesen az a változás, hogy ezután a pénzügyi közegeknek módjukban lesz egyes városokban házbéradó körzetet kikerekíteni.

Ez az intézkedés a legsérelmesebbek egyike, mert ezzel megeshetik az, hogy amíg például a Szent-Antal-utca a házosztály adó alá tartozik, addig a jobbára kevésbé jómódu polgárok által lakott István-megye és József-város részek házai a házbéradó alá esnek. Ez ellen már a városok képviselőinek az értekezletén is felszólaltak, de világosan és megérthetően fejtette ki az ez iránti aggodalmat városunk országgyűlési képviselője, dr. Rajk Aladár a csütörtökön tartott képviselőházi beszédében.

A képviselő beszéde és Wekerle Sándor miniszterelnökek válasza alább következik:

T. képviselőház! A törvényjavaslat indokolása igen élénk és kifejező adatokat tartalmaz arra nézve, hogy jelenlegi házadórendszerünk milyen aránytalanságokban és igazságtalanságokban szenved. Ezen aránytalanságokat teljesen megszüntetni csak azon a radikális módon lehetne, ha a házbéradót jelentékenyen leszállítanók, és a házosztályadót jelentékenyen felemelnők, s ily módon egy egységes házadózási rendszert állapítanánk meg.

Ettől a radikális megoldási módtól azonban a pénzügyi kormányt visszatartja egyrészt az államkincstár érdeke, másrészt pedig a mezőgazdasággal foglalkozók házait méltán megillető kedvezmények szempontja. E miatt a kormány átmeneti intézkedésekkel kíván enyhíteni az ellentéteken, és ezért tette törvényjavaslatába a 10. §-t, melyben egyes nagyobb lakossággal bíró városokban, a hol megvanak nagyobb lakáskereslet kifejlődésének alapjai, házadó-körzetek létesítésének lehetőségét állapítja meg.

A házadó-körzetek megalakítása nem szünteti ugyan meg az igazságtalanságokat és az aránytalanságot, mert azáltal, hogy az igazságtalanságot nem egymástól távol levő helyeken statuálja, azt csak még szembezőköbbé tesz. Hiszen, t. Ház, ha eddig igazságtalan volt az, hogy pl. Nyitrán az ugyanazon viszonyok között élő háztulajdonos a ki

házát maga lakja, ötször annyit fizetett, mint a szegedi háztulajdonos, ez az igazságtalanság nem tűnik el azáltal, hogy Szegeden ugyanazon utcában az egyik oldalon a háztulajdnos egyötöd részét fogja fizetni annak, mint a mennyt az utcának másik oldalán lakó háztulajdonos fizet.

Mindazonáltal, t. Ház, azon alapelv, melyre a házadó-körzetek létesítése alapítva van. nagyon helyes, mert ha egyes városok egyes lakosait meg fogja is terhelni ez a törvényjavaslat, nem méltányos-e, hogy azok, a kik a városoknak a városiasság minden jellegével bíró részeiben laknak a kik tehát magasabb használati és bérértékkel bíró házaknak a tulajdonosai, többet fizessenek, mint azok a háztulajdonosok, a kik kevésbé fejlett városrészekben bírnak házakkal? Minden városban vannak u. n. központok, a hol összpontosul az ipar, a kereskedelem, a hol elhelyezkednek a közhivatalok, az intézmények, üzletek, irodák, pénzügyintézetek, a szórakozási helyek: ezeken a helyeken természetesen nagyobb használati és nagyobb bérértékkel is bírnak a házak, és ezért könnyebben is elviselik az esetleges nagyobb adóztatást.

Mindazonáltal nem lehet a pénzügyi hatóságok önkényére bízni, hogy minden korlát nélkül, csupán a magasabb megadóztatás szempontjából vezetve, a városok egyes részeit kiszakítsák abból a célból, hogy ott házadó-körzeteket alkossanak; már pedig a törvényjavaslat 10. §-ának szövegezése szerint módja nyílnék a pénzügyi hatóságnak arra, hogy minden korlátozás nélkül kihasithasson egy, két, három vagy négy utcát ott, a hol a forgalom legnagyobb és ezekből alapítson egy adóközteret. Ugy látszik, a pénzügyi bizottságot is ez a szempont vezette arra, hogy jelentésében más szöveget ajánljon a törvényjavaslat szövege helyett; mert míg a törvényjavaslat 10. §-a egyszerűen csak a városok központjában vagy fejlettebb részeiben engedi meg adóközterek kiszakítását, addig a pénzügyi bizottság jelentése szerint már közigazgatási kerületekhez van kötve az a jog, hogy a hol a lakrészek felénél több van bérbeadva, ott általános házbéradó hozathassék be.

Ez mindenesetre korlátot szab a pénzügyi hatóságoknak, azonban ebből az intézkedésből ismét egy másik anomália keletkezhetik. *(Halljuk! Halljuk!)* Ugyanis a házadó-körzetek behozatalának elvi jogosultsága azon alapszik, hogy ezt csupán a központban, vagy a városnak fejlettebb részeiben lehessen alkalmazni. A pénzügyi bizottság szövegezése szerint pedig épen ezek a reális alapot képező szavak maradtak ki a törvényjavaslat 10. §-ból, úgy hogy tisztán a véletlentől függ, hogy melyik közigazgatási kerületben van több lakrész bérbeadva. Lehet, hogy épen a sokkal kisebb használati- és bérértékkel bíró házak által elfoglalt városrészekben fog ez bekövetkezni.

Mert a vidéken, hogy történhetik a lakosság eloszlása? A központ körül tömörülnek a jobbmodu, a gazdag emberek. Ezek rendszeren úgy laknak, hogy akár építenenek, akár vesznek maguknak házat: tisztán a saját kényelmük szempontjai által vezéreltetve csak annyi szobát építtetnek, a mennyt ők családjukkal együtt használhatnak, és, mivel a szükség nem kényszeríti őket, nem engednek be idegen lakókat, maguk akarnak lakni házukban és nem adnak belőle semmit se bérbé.

Azonkívül a forgalom csak egyes utcákra szorítkozik. Az ottlevő üzletek és irodák tulajdonosai még ugyanabban a közigazgatási kerületben ugyan, de az üzletek és irodák mellett levő utcákban rendezik be a maguk saját kényelme szerint és saját kizárólagos használatukra épített házaikat, és így a tulajdonosok által lakott lakások számát tulajdonosokhoz a bérbeadott lakrészek fölé.

Ezzel ellentétben azok, a kik nappal ezekben a fejlettebb részekben élnek a kereskedelem és az ipar szolgálatában, de nem bírnak el ezeknek a fejlettebb városrészeknek lakbérviszonyait, nem tudnak ott lakást venni maguknak, hanem kiszorúlnak a kisebb, a kevésbé fejlett városrészekbe, a hol sokkal olcsóbbak a bérviszonyok. És mentül jobban fejlődik a kereskedelem, mentül jobban fejlődik az ipar, mentül jobban növekedik a gazdagság, mivel ez mindig elsősorban a gazdagabb emberek vagyoni helyzetét javítja: annál nagyobb kényelmet engedhetnek meg maguknak a gazdagabbak házaik építésében, berendezésében, és annál több ember szorul ki a kevésbé fejlett városrészekbe.

Igy az az anomália áll elő, hogy épen azért, mert nagyon drágák a lakások és a házhelyek a fejlett városrészekben, ennél fogva a kevésbé fejlettebb városrészekbe szorulnak ki a kisemberek, és ott szobákat, kisebb lakásokat vesznek bérbé, és ezáltal nagyon felemelik azt az arányszámot, a melytől az általános házbéradó behozatala függ. Mivel pedig a kevésbé fejlett városrészekben a háztulajdonosok nem engedhetnek meg maguknak olyan nagy fényűzést, hogy maguk lakják az egész házat, rendszeren úgy építkeznek, hogy maguk is csak egy szobát laknak, és lehetőleg két-három-négy szobát házukból bérbeadnak. Így a szegényebb városrészekben meg fogja haladni a bérbeadott lakások száma a bérbé nem adottakét és be fog állani az általános házbéradó-kötelezettség, úgy hogy a kevésbé fejlett, kevésbé egészséges, kevésbé városias városrészekben lakó szegény emberek ki lesznek téve annak, hogy ötször annyi házadóval lesznek megróva, mint a belvárosban, a központi, fejlett, a városiasság minden előnyével rendelkező városrészekben lakó gazdagabb emberek.

E szempontok mind a pénzügyi bizottság, mind már a miniszteri törvényjavaslat előtt

is ismeretesekek voltak és csupán a szövegezésben vannak meg az eltérések; nevezetesen a pénzügyi bizottság, noha a városrész központi, vagy fejlettebb voltát szintén lényegesnek tartja, megjegyzi, hogy *(olvassa)*:

A legtöbb városnak vannak ily részei, a hol a házak értéke és a házbér sokkal magasabb, mint a külvárosokban, s a míg méltánytalan, hogy az igénytelenebb, falusias ház a magasabb adót fizesse, másrészt méltányos, hogy a jobb módban élő városias jellegű háznak tulajdonosa ugyanazt fizesse, a mit más városoknak sokszor rosszabb viszonyok között élő tulajdonosai.

A pénzügyi bizottság jelentése szerint is tehát a fejlettség az egyedüli reális alapja az általános házbéradó alá vonhatásnak, mert ugyancsak a fejlettebb városrészben van nagyobb használati értéke is a háznak. Másrészt a miniszteri törvényjavaslat is az indokolásban tartalmaz olyan kitételeket, a melyekből arra lehet következtetni, hogy nem szándékozott élni azzal a jogával, hogy minden közigazgatásilag megengedett korlát nélkül szakítson ki házadó-körzeteket.

Mivel azonban a pénzügyi bizottság javaslata szerint ez oly kongens törvény lenne, a mely sujtana egyes, szegényebb lakossággal bíró városrészeket; pl. épen az én kerületemben utána néztem a dolognak és azt tapasztaltam, hogy míg a leggazdagabb emberek által lakott belvárosban a bérbeadott lakrészek száma jóval alul marad az összes lakrészek felén, addig két városrészben, a hol csak kisiparosok, kis munkások, kis alkalmazottak, napszámosok, fuvarosok stb. laknak, az egyikben 44-gyel, a másikban 6-al haladja meg a bérbeadott lakrészek száma az összes lakrészek felét, — s mivel ugyanezeket a szempontokat az igen t. pénzügyminiszter úr is, a pénzügyi bizottság is figyelmébe kívánja venni, kérem, hogy a 10. §. 4. sorában »egyes és »közigazgatási« szavak közé szurassanak be a következő szavak: »központi, vagy fejlettebb.«

Ugy hiszem, ez teljesen megfelel a miniszteri indokolás szellemének és a pénzügyi bizottság intencióinak is. *(Helyeslés.)*

Wekerle Sándor minisztereinek és pénzügyminiszter: Kétségtelen, hogy a lakás fogalma itt bőségesen körül van írva, sőt ennek talán igen sok része, mint eddig is volt, a végrehajtási utasításba volna való; minthogy azonban felmerültek aggályok, magába a törvénybe vettük fel a kifejezéseket. Ebben talán megnyugodhat a t. képviselő úr is. *(Polónyi.)*

A második megjegyzése *(Polónyinak)* az, hogy aránytalanságot idézünk az által, hogy a városok bizonyos körzetét általános házbéradó alá vonjuk. Ezen aránytalanságra nézve mindenekelőtt vagyok bátor megjegyezni, hogy hiszen ezen városok, hol erről szó lehet, a 15.000 lélekkel több lakossal bíró városok, a harmadik fokozat alá esnek, úgy hogy ott a házosztályadó is meglehetősen magas, az I. osztályban 3 korona, a II. osztályban 8 korona, a III. osztályban 12 korona. Méltóztassék elhinni, hogy az országnak igen sok része van, hol a bérleti összegek kisebbek, mint a házosztályadó kulcsának megfelelő és kénytelen voltam ezért a törvénybe felvenni, hogy a házbéradó nem lehet kevesebb, mint a házosztályadónak megfelelő adó lenne. Megengedem azonban, hogy lehetnek városok, hol ez lényegesen növelheti a terhet. Itt azután utalok arra, hogy a végrehajtási utasításban a parifikáció megállapításánál lesz helyén, hogy az adminisztráció ezen különleges viszonyokat figyelembe vegye.

Az én eredeti javaslatom miből indult ki? Rajk t. képviselő úr utal a központi vagy fejlettebb városrészekre. Ez az én eredeti álláspontom és igen örülnék, ha azt méltóztatnának elfogadni. A régi 10. §. azt mondta, hogy a 15.000-nél több lakóval bíró városokban azok a fejlettebb központi városrészek, hol lakrészeknek legalább fele bérbe van adva, általános házbéradó alá vonandók. Ezek a városrészek nem voltak akkor közigazgatási kerületekbe szorítva, hanem a törvényjavaslat eredeti szövege úgy volt odaállítva, hogy a pénzügyminiszter az illető város képviselőtestületével együtt fogja ezeket a körzeteket megállapítani.

Kmety Károly: Ez helyesebb is!

Wekerle Sándor minisztereinek és pénzügyminiszter: Ekkor azonban felmerült az a kívánság, hogy ne ezt tegyék, hanem közigazgatási körzetek szerint állapítsuk meg. Én a városok megnyugtatósa végett ebbe is belementem. Azt hiszem azonban, hogy helyesebb lenne az eredeti szöveget fentartani, és ezért, ha más nem indítványozza, én akár felvetem magam, hogy a mostani 10. §. helyett a törvényjavaslat eredeti szövege fogadtassék el. *(Helyeslés.)* Ha ez megnyugtatósul szolgál, szívesen hozzájárulok *(Helyeslés.)* Nem tudom, lehet-e még írásban beadnom?

Polónyi Géza: Az a baj, hogy a vita be van zárva.

Elnök: Kérem, a vita bezárása után semmiféle módosítvány vagy indítvány nem adható be.

Wekerle Sándor minisztereinek és pénzügyminiszter: Bocsánatot kérek, én csak álláspontomat jeleztem. Azt hiszem, abból sem lesz baj, ha úgy marad, mert a parifikáció megállapításánál az adminisztrációnak lesz feladata, hogy ebből bajok ne legyenek. Így azonban ezt beszurni és a közigazgatási kerületeket is meghagyni nem lehet. Én a városok megnyugtatósára járultam hozzá a módosításokhoz; úgy tudom, Kecskemét kívánta a szakaszt így szövegeztetni. De abban meg lehet nyugodva a t. Ház, hogy ez nagyobb anomáliákat előidézni nem fog, sőt épen az a célja annak a szakasznak és nagyban közre is fog működni arra, hogy a házosztályadó és az általános házbéradó közti ellentéteket lehetőleg enyhítse. *(Helyeslés.)*

Telefon tudósítások.

Budapest, 1909. február 27

A képviselőház ülése.

A képviselőház ülésének megnyitása, ma egy kissé nehezen ment; fél tizenegy órakor, még nem volt annyi képviselő jelen, hogy az ülést megnyithatták volna.

Tizenegy óra után nyitotta meg az ülést *Rakovszky* István elnök.

A házadó javaslat tárgyalását folytatták, amelynek folyamán több szakaszt vita nélkül fogadtak el.

Az ülés végén egy csomó horvát interpellációt terjesztettek elő.

A szerb bonyodalmak.

Belgrádból jövő hírek szerint a helyzet Szerbiában mitsem változott és semmit sem javult. A szerbek vakmerőségét növeli a pétervári nem hivatalos körök folytonos rokonszenv-nyilatkozata. Sok jel arra, mutat, hogy az oroszok pozitív

biztatásban részesítették eddig is a szerbeket.

A szerb minisztertanács foglalkozott ma a felszerelési hitel megszerzési módjával is. A szerbeket Pétervárról tüzelik. Ma a pétervári főiskola hallgatói táviratot küldöttek, amelyben a nagy szláv eszmében és Bosznia-Hercegovina annexiója ellen való tiltakozásban szolidaritásukról biztosítják szerb „testvéreiket”.

A szerb hadügyminiszter ma Moszkvából kapott értesítésről számolt be. Ezen értesítés szerint Oroszországból 40 ezer önkéntes felszerelésének a költségét fedezik. Egy orosz generális pedig szimpátiájának kifejezésekképp 1000 rubelt küldött ugyanerre a célra.

A szerbek ma ismét rendkívül harcias kedvben vannak.

Ismét földrengés.

Messzinából jövő értesítés szerint 7 órakor ismét egy gyöngébb és egy erősebb földrengést éreztek.

Angyalcsinálás.

Élesden egész sereg oláh asszony és leány ellen folyik az eljárás angyalcsinálás büntette miatt. A csendőrség eddig hat leányt és egy asszonyt, valamint egy kuruzslónőt tartóztatott le.

NAPIHIREK.

A baja—báttaszéki hid megnyitása érdekében.

A szegedi kereskedelmi és iparkamara telefon útján értesítette a bajai keresk. Casinót olynemű mozgalmának a megindításáról, mely Kolozsvártól Fiuméig az összes érdekeltek bevonásával egy, a kereskedelmi miniszteriumhoz felküldendő deputáció létesítését célozza, a végből, hogy ott a baja—báttaszéki hidnak május hóban való megnyitását kieszközölje.

A kamara ezen mozgalmához való csatlakozásra a bajai kereskedelmi Casinót is és általunk a város összes érdekeltjeit is felszólítja.

E végből f. hó 28-án d. u. 4 órakor a *Kereskedelmi Casinó* helyiségeiben értekezlet lesz, melyre a Casinó az ügy iránt érdeklődőket szívesen látja.

A főgimnázium ismeretterjesztő előadásainak rendezősége tisztelettel kéri a m. t. hölgyeket, hogy a kalapokat a ruhatárban helyezze el, hogy a képeket az egész publikum láthassa.

Hazafias határozat. A főgimnázium tanári kara legutóbb tartott tanári tanácskozmányán elhatározta, hogy ezidén a márczius 15-iki diszünnepségen némi csekély belépődíjat szed, melynek jövedelméből egy hányadot a *bajai Türr-szoboralap* javára, egyet az *aradi vesztőhely* megváltására szán.

A Kath. Legényegylet holnapi műsorából kiemeljük *Éber* Sándor tanárnak számos képpel illusztrált előadását *londoni* utjáról, *Nagy Ilonka* két énekszámát (*Keringő a »Varázskeringőből, magyar dalok*), *Komáromy Irén* és

Még azokat is, akik éveken át mást használtak, meghódította a valódi

ERŐ

sós borszesz,

mert mindazt egyesíti magában, amit egy igazán jó és hatásos háziszertől várni lehet. Őre az egészségnek, fertőtleníti, erősít és edzi az izmokat, fájdalomesillapító. Páratlan mint szájviz, haj- és bőrápolószert.

— Szükséges minden háztartásban. —

Kapható mindenütt

30 fill., 40 fill., 1 és 2 koronás üvegekben.

Postán 10 kis üveget 3 koronáért küld utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után

KOSMOS labororium, GYŐR.

Főraktár Baján:

Wagenblatt és Henerári
uraknál.

Köhögés, rekedtség és hurut ellen nincs jobb a

Réthy féle pémetefű cukorkánál

Vásárlásnál azonban vigyázzunk és határozottan RÉTHY-félet kérjünk, mivel sok haszontalan utánzata van.

1 doboz 60 fillér.

Csak RÉTHY-félet fogadjunk el!

50% megtakarítás!

190 frtért vehet egy tömörfa hálószoba-berendezést

2 szekrény, 2 ágy 2 éjjeli, 1 mosdó, tükörrel és márvánnyal

Rosenfeld és Weisz

butor- és kárpitos-üzletében

B A J Á N,

Erzsébet királyné-utca 5. sz.

Mindennemű hálószoba berendezések: mahagoni, palisander, tölgy és diófából, ebédlő és uri-szoba berendezések jutányos áron kaphatók. Modern tükrös és rézrudas ebédlő divánok, ottománok és szalon garnitúrák állandóan nagyobb mennyiségben vannak raktáron.

Kedvező fizetési feltételek!

Unokahugom részére, ki egy tisztességes iparos leány, egy tisztességes, dolgozni szerető 30-40 év körüli — az ő korának megfelelő —

férjet keresek.

Unokahugom saját keze becsületes munkájával havonta 70—80 koronát keres tisztán Szíves érdeklődések így címzendők: Bajai Független Ujság kiadóhivatala címén „Boldog jövő” részére.

Dió

kitűnő minőségű I. rendű erdélyi dió

1 kgr. . . . . 24 kr.

5 kilótól feljebb 22 kr.

Kereskedőknek és ismét-elárusítóknak árendemény.

Kapható:

Ádám Mór szatócsüzletében

Honvéd-utca

Korcsmárosok

és vendéglősök figyelmébe!

Az 1883. évi XXV t. c. IV ik fejezete:

A korcsmai hitelről

szóló

szabályrendelet

kapható:

Nánay Lajos könyvnyomdájában

40 fillérért.

Veszek uraságoktól levetett ruhákat és cipőket a legmagasabb árban. Veszek még továbbá ágyneműt, sárga- és vöröszet, szóval mindennemű értékes tárgyat. Ugyanitt különféle butor-darabok is eladók.

Neu zsibárus-üzlet Baján

(május 1 ig)

a Vásártéren, Kiegerl-házzal szemben.

— Kivánatra házhoz is elmegyek! —

Egy csaknem új 300 koronás

Cimbalom,

berukkolás miatt olcsó áron eladó
Megtékinthető a tulajdonosnál: Damjanics-utca 18. szám

Tudja Ön már?

hogya Csikós László

Festéküzletében

vásárolja be szükséges árucikkeit

nagyon sok pénzt takarít meg.

1 liter petroleum 24 fillér

1 csomag gyufa 12 „

1 liter denaturált szesz 56 „

1 kgr. mosószóda 12 „

stb. árúcikkek a legolcsóbb árban **Milassin-ház,**

(plébániával szemben)